

Nagib
Mahfuz

Zabalavi

Končno sem se prepričal, da moram najti šejha Zabalavija. Prvič sem slišal zanj v pesmi:

»O, Zabalavi, kaj so temu svetu storili,
preobrnili so ga in zvoedeneti
pustili...«

Ko sem bil še otrok, je bila ta pesem zelo znana. Nekoč mi je prišlo na misel, da bi povprašal očeta o njem. Tako, kakor sprašujejo otroci, sem rekel: »Kdo je Zaba-

lavi?«

Začudeno me je pogledal, kot bi bil podvomil o tem, ali zmorem razumeti odgovor, in odvrnil:

»Naj te blagoslovi, Zabalavi je pravi, iskreni svetnik, ki odganja tegobe in skrbi ljudem. Če ga ne bi bilo, bi lahko pomrli od brezupja.« V naslednjih letih sem ga, po tem vprašanju, še večkrat slišal hvaliti Zabalavija in njegova čudodelstva.

Dnevi so hitro minevali, preživel sem mnogo bolezni in za vsako sem našel ustrezno zdravilo, brez večjih težav in z zmernimi stroški, dokler nisem dobil bolezni, za katero ni bilo zdravila. Vse poti so mi bile zaprte, da sem obupal. Tedaj sem se spomnil pogovora iz otroštva in šejha Zabalavija. Spomnil sem se, da mi je oče povedal, da ga je spoznal v Han Džafaru pri šejhu Kamaru, odvetniku islamskega prava. Odpravil sem se k njemu. Preden sem stopil v hišo, sem se hotel prepričati, če še vedno živi v njej. Vprašal sem zanj bližnjega prodajalca fula (kuhan egipčanski bob) in mož me je presenečeno pogledal: »Šejh Kamar! Že zdavnaj je zapustil to četrt, baje stanuje zdaj v Garden Cityju. Njegova pisarna stoji na trgu Alazhâru.« Poiskal sem naslov njegove pisarne v telefonskem imeniku. Takoj sem šel k njemu v stavbo Gospodarske zbornice. Zaprošil sem za dovoljenje, da bi vstopil. Stopil sem v njegovo pisarno prav takrat, ko je iz nje odhajala čedna gospa, ki me je omamljala s prijetno dišečim vonjem. Smehljaje se,

me je sprejel in mi pokazal na sedež. Sedel sem v bogat, usnjen naslanjač. Moja stopala so kljub debelim podplatom začutila mehko preprogo. Mož je nosil sodobno obleko in kadil cigaro. Prevzetno je sedel in me gledal veselo in voljno, da sploh nisem podvomil, kako trdno je bil prepričan, da sem ena njegovih strank. Zmedel sem se, ker sem mu kradel dragoceni čas. Spodbudno je prišel: »Dobrodošli.«

Da bi prekinil ta zmedeni položaj in pregnal neprijetni občutek, sem se predstavil:

»Sin tvojega starega prijatelja, šejha Alija Atetâvija sem.«

Pogled se mu je shladil, vendar ne povsem; in ker še ni popolnoma obupal, je pristavil: »Pokoju je bil dober človek.«

Opogumil sem se in vztrajal zaradi bolečin, ki so me privedle k njemu: »Govoril mi je o dobrem svetniku Zabalaviju, ki ga je nekoč srečal pri vas. In če še živi, bi ga rad našel.«

Tako očitno mu je zaledenel pogled, da bi se ne začudil, če bi me bil vrgel ven z očetovim spominom vred. Odgovoril je s tonom, s katerim je hotel čimprej končati pogovor:

»To je bilo v davnih časih, da se tega komaj spominjam.«

Vstal sem v dokaz, da mislim oditi, in vprašal:

»Ali je bil zares svetnik?«

»Gledali smo ga kakor čudež.«

Vprašal sem ga še, previdno se pomikaje k vratom, da bi ga prepričal, da zares odhajam: »Kje bi ga danes lahko dobil?«

»Vse, kar vem, je to, da je stanoval v Rab Elbargaviju v Elâzharu.«

Zatopil se je v papirje na mizi pred seboj z gibom, ki je jasno izražal, da ne bo več govoril. Sklonil sem glavo v zahvalo, se večkrat opravičeval in zapustil njegovo pisarno. Zaradi prevladujočega občutka nerodnosti nisem ničesar več zaznal okrog sebe.

Odšel sem do Rab Elbargavija, ki stoji v zelo gosto naseljeni četrti. Hiša je kljub navidezni zaščiti že razpadla od starosti, ohranila sta se le starinsko pročelje in dvorišče, ki so ga uporabljali za smetišče. Njen pokriti vhod je neki mož preuredil v antikvariat z verskimi in mističnimi knjigami, možic je bil tako droban, da je bil videti le pol moža. Ko sem ga vprašal o Zabalaviju, me je pogledal z režastimi vzplamtelimi očmi in začudeno odgovoril:

»Zabalavi! Jasalam (značilen vzklik navdušenja, presenečenja), že davno je prebival v tej hiši, takrat, ko je bila zgradba še primerna za življenje. Velikokrat je sedel pri meni, mi pripovedoval o starih časih in me blagoslavljal. Toda kje je Zabalavi danes?!«

Dvignil je ramena v znak obžalovanja in se obrnil h kupcu, ki je prihajal. Odšel sem spraševati lastnike lokalov, ki so raztreseni po vsej četrti. Spoznal sem, da jih veliko ni še nikoli ničesar slišalo o njem. Nekateri so vzdihovali za dobrimi, starimi časi, četudi niso vedeli, kje je, drugi pa so mu posmehljivo pripisovali svetohlinstvo in mi svetovali zdravnika, kakor da ga nisem že prej poiskal. Ni mi preostalo drugega, kot da se obupan vrnem domov.

Dnevi so hitro minevali kakor spremenljivo vreme. Bolečine so postale čedalje močnejše, zato sem bil prepričan, da tega ne bom zmogel več dolgo prenašati. Povrnil sem se k Zabalaviju, spraševal po njem in živel z upanjem, ki ga je že zarana zbudilo v meni njegovo ime.

Tedaj se mi je porodila zamisel, da bi se odpravil k starešini tega dela četrti. In čudil sem se, da tega nisem že prej storil.

Njegova pisarna je bila trgovinica z mizo in telefonom. Sedel je za mizo, v suknjiču in črtasti halji. Ko sem vstopil, se ni dal motiti, še naprej se je pogovarjal z nekom, ki je sedel poleg njega. Stojem sem počakal, da je mož odšel. Starešina me je gledal tako hladno, da sem si rekel; najbolje bo, če pričnem pogovor kar se da vljudno, z ustaljenimi frazami. V trenutku se mu je razvedril obraz, povabil me je, naj sedem, in vprašal, za kaj gre. Odgovoril sem:

»Potrebujem šejha Zabalavija.«

Osuplo me je ošinil s pogledom, kot vsi pred njim, in se nasmehnil, kazaje svoje zlate zobe: »Vsekakor je še živ in ni umrl. Vendar pa nima stalnega bivališča in v tem je težava. Lahko ga srečate naključno, brez zmenka, ko odidete odtod, lahko pa ga zaman iščete dneve in mesece. A tudi vi ga ne morete najti?«

»Tudi jaz.«

»Ta človek meša pamet ljudem, ampak, hvala Bogu, da je še živ.«

Dolgo je strmel vame in zamrmral:

»Kaže, da ste hudo bolni.«

»Zelo.«

»Bog vam pomaga, a zakaj si ne bi pomagala s pametjo?«

Razvil je na mizo list papirja in začel risati nanj nepričakovano spretno in hitro, dokler ni narisal karte mestne četrti, vse njene dele, skupnosti, uličice in trge. Nato je rekel:

»To so stanovanja, tu je Atarin, Nahasin, tu Han Elhalili, policijska postaja in tu so gasilci. Skica je najboljši vodič. Še posebno bodite pozorni na kavarne, mošeje, na mistična srečanja in molilne prostore in na Zelena vrata, ker se lahko skrije med berače, pa ga je težko ločiti od njih. Nisem ga videl že nekaj let, vsakdanje stvari so me preveč zasedle in vaša vprašanja so me spet popeljala v najlepša leta moje mladosti. Negotovo sem zrl v skico. Tedaj je zazvonil telefon, dvignil je slušalko in mi rekel:

»Vzemite jo, na uslugo sem vam.«

Zavil sem skico in odšel, hodil sem po četrti od trga do cest in ulic, spraševaje vsakega, ki se mi je zdel domač, dokler mi ni povedal neki likalec perila: »Pojdite h kaligrafu Hasanenu v Um Elgulam, ta je bil njegov prijatelj.«

Odšel se v Um Elgulam. V ozkem, dolgem ateljeju, polnem kaligrafskih slik, sem našel strica Hasanena. Iz njegovega ateljeja je prihajal močan vonj, nekakšna mešanica različnih smol in dišav. Stric Hasahehi je sedel s prekrižanimi nogami na koščku krzna pred sliko, naslonjeno k steni. Na sredo slike je s srebrno barvo napisal ime Boga. Bil je zatopljen v okraševanje črk s spoštovanja vredno skrbjo. Stal sem mu za hrbtom in se bal, da ga

ne bi zmotil ali prekinil toka navdiha, ki mu je vodil v svoje kraljestvo zatopljeno roko. Dolgo sem čakal, preden me je vprašal v prijaznem tonu: »Da?«

Spoznal sem, da je ves čas vedel, da sem tu, se predstavil in rekel:

»Dejali so mi, da je šejk Zabalavi, ki ga iščem, vaš prijatelj.«

Roka mu je obstala in presenečeno me je gledal. Željno sem ga vprašal:

»Vaš prijatelj je. Ali ne?«

»Nekoč, davno, je bil človek uganka. K tebi prihaja tako pogosto, da že mislijo, da je tvoj sorodnik, in zgine, kot da ga nikoli ni bilo. Vendar svetnikom ne gre zameriti.«

Moje upanje je ugasnilo tako iznenada, kakor ugasne svetilka, ko ji zmanjka toka. Starec je še dodal:

»Zmeraj je bil z menoj, da bi ga lahko risal, toda kje je danes?«

»Upam, da še živi.«

»Nedvomno je še živ, ima izredno izbran okus, z njegovo pomočjo sem ustvaril svoja najboljša dela.«

Z glasom, ki je prihajal izpod pogorelega upanja, sem rekel:

»Sam Bog ve, kako resno ga potrebujem, in vi najboljše poznate težave, zaradi katerih ga iščejo ljudje.«

»Da, da. Bog naj vam da zdravja, res je, kar pravite.« In z veselim nasmehom je dodal: »Z njegovega obraza sije nepozabna lepota, toda kje je?«

S težavo sem premaknil utrujeni stopali, ko sem mu podal roko in odšel. Prehodil sem četrto podolgem in počez, spraševaje vsakega, ki se mi je zdel že dolgo tu, dokler mi prodajalec turmusa (egipčanski volčji bob) ni dejal, da ga je pred kratkim srečal pri znanem skladatelju šejhu Džadu. Šel sem k njemu v Tambakšijo. Našel sem ga v lepi, domačni sobi, v kateri je odmevala zgodovina. Sedel je na kavču poleg lutnje, ki skriva v sebi najlepše speve tega časa, iz notranjih prostorov je prihajal v sobo zvok tolkača in otroškega čebljanja. Ko sem pozdravil in se predstavil, mi je dal vedeti, da sem dobrodošel kakor doma, ni me vprašal, po kaj prihajam, niti ni namignil, da ga to zanima, tako da sem se široko začudil njegovi prijaznosti in z upanjem na dobro novico rekel:

»Šejh Džad, sem eden izmed občudovalcev vaše umetnosti. Iz ust pevk in pevcev sem velikokrat užival, ko sem vas poslušal.«

Smehlja se, je odgovoril: »Hvala.«

Nerodno sem začel: »Rekli so mi, da je šejh Zabalavi vaš prijatelj in jaz ga zelo potrebujem...«

Z zanimanjem je namrščil obrvi:

»Zabalavi? In vi ga potrebujete? Bog vam pomagaj, o, le kje si, Zabalavi?«

Željno sem vprašal: »Vas ne obiskuje več?«

Že dolgo je, kar je bil pri meni. Lahko pride ta hip, lahko pa ga ne vidim več do svoje smrti.«

Z glasnim vzdihom sem spraševal dalje:

»Zakaj je tak?«

Smehljaje je vzel lutnjo: »Taki so pač svetniki, drugače bi to ne bili.«

»In kdorkoli jih išče, mora trpeti kot jaz?«

»Trpljenje je del zdravljenja.«

Vzel je trzalico in vzdrazil strune, da so zapele sladko melodijo.

Odsotno sem ga poslušal in si glasno rekel:

»Torej je moj obisk zaman.«

Zopet se je nasmehnil in pritisnil lice ob lutnjo:

»Bog naj vam odpusti. Ali res lahko tako rečete o obisku, v katerem
sva se spoznala?«

Skoraj osramočeno sem odvrnil:

»Ne zamerite. Občutek razočaranja me je speljal z vljudnostne meje.«

»Razočaranju se vdajaš? Ta čudni človek utruja vsakega, ki ga išče.«
Danes pa se je svet spremenil in je drugače. Ko je dosegel položaj, ki ga ne
zasedejo vladarji, so ga pod obtožbo svetohlinstva začeli preganjati policaji,
zato ni več lahko priti do njega, vendar potrpežljivo hodite in bodite
prepričani, da ga srečate.«

Dvignil je glavo z lutnje in pobrenkovanje se je zlilo v jasno uvodno
melodijo. Začel je peti:

»Omenjaj tistega, ki ljubim, četudi me obsojaš,
ker vesti o ljubljenem so moje vino...«

Kljub lepi melodiji in petju sem mu sledil z odsotnim, počenim srcem.
Ko je končal, je rekel:

»To pesem sem zložil v eni noči. Spominjam se, da je bila to noč id
elfitra (muslimanski verski praznik). Bil je moj gost vso noč. On mi je izbral
to pesem. Včasih je sedel na tvojem mestu, drugič pa se je igral z otroki,
kot bi bil eden izmed njih. In vsakič, kadar me je prevzela utrujenost ali ko
sem izgubil navdih, je podrezal v moje prsi in v hipu je igraje prišla vame
melodija, da sem spet pel, dokler nisem dokončal najlepše melodije, kar
sem jih kdajkoli zložil.« Presenečeno sem vprašal:

»Ali se razume tudi na glasbo?«

»On sam je glasba. Kadar govori, je njegov glas čudovito lep. Če ga
poslušáš, občutiš željo po petju in iz tebe privre ustvarjalni zagon.«

»In kako pozdravi težave, ki jih ljudje ne zmorejo?«

»To je njegova skrivnost. Morda boste tudi vi deležni njegovih skrivno-
sti, ko ga srečate.«

»Le kdaj pa se bova srečala?«

Utihnila sva. Otroški trušč je zopet napolnil sobo. Šejh Džad je nada-
ljeval in znova zapel: »Spomin nanjo je ugasnil...«, v različnih oktavah, da
so zaplesale predramljene stene.

Z vso spoštljivostjo sem izrazil svoje občudovanje. Zahvalil se mi je
s smehljajem, in ko sem vstal, da bi odšel, me je spremljal do vhodnih vrat
in mi podal roko:

»Slišal sem, da te dni obiskuje hadža Vanasa Adamanhurija, ste že
slišali zanj?«

Odkimal sem, medtem ko so mi v srcu začela kliti semena novega

upanja. On pa je še dodal: »Hadž je iz Varitina, sem pa tja obišče Kairo, živi v hotelu, noč pa prebedi v krčmi Alnegma na Alalfijevi cesti...«

Počakal sem, da se je zvečerilo, in odšel v krčmo Alnegma. Vprašal sem natakarja o hadžu Vanasu. Pokazal mi je na osamljen kot, za velikim, oglatim stebrom, prekritim z ogledali z vseh strani. Tam sem zagledal moža, ki je sam sedel za mizo. Pred njim sta stali prazna in do tretjine polna steklenica, brez prigrizka... Spoznal sem, da stojim pred velikim pijancem. Nosil je široko, svilen haljo in glavo mu je ovijal turban, noge je stegoval do stebra, sproščeno in zadovoljno je zrl v ogledalo. Njegov obraz, kljub starosti čeden, je žarel od vina. Naglo sem se mu približal in obstal kakšen meter pred njim, vendar se ni ozrl vame niti ni kazalo, da bi bil začutil mojo navzočnost. Rahlo sem pozdravil: »Dober večer, gospod Vanas...«

Sunkovito se je obrnil k meni, kakor bi ga bil moj glas prebudil iz spanja. Ošinil me je z odklonilnim pogledom, a sem se mu predstavil in opravičil. Nameraval sem mu razložiti, po kaj sem prišel, a mi je segel v besedo z ukazovalnim glasom, ki je skrival presenetljivo nežnost:

»Izvoli, najprej sedi in potem se napij.«

Odprl sem usta, da bi se opravičil, vendar si je s prsti zamašil ušesa: »Niti besede, dokler ne storiš, kakor sem rekel...«

Ni spustil prstov iz ušes, kazal na steklenico in govoril:

»V moji družbi ne dovolim, da se kdo pogovarja z menoj, če ni pijan kakor jaz, sicer je družba neskladna in se ni mogoče sporazumevati.«

S kretnjami sem mu pokazal, da ne pijem, in brez zanimanja je rekel:

»To je vaša stvar, to pa moj pogoj!«

Napolnil mi je v svoj kozarec. Vdano sem ga vzel in spil, strašno me je zapelo v želodcu, počakal sem, da sem se privadil, in rekel:

»Močno je, zdaj bi vas rad vprašal o...«

Zopet si je vtaknil prste v ušesa:

»Ne bom te poslušal, dokler se ne napiješ...«

Že drugič mi je napolnil kozarec, boječe sem ga gledal in premagoval notranji odpor. Zvrnil sem ga naenkrat. Ko mi je obležal v želodcu, nisem imel več volje, da bi se upiral. Po tretjem kozarcu se nisem več spominjal in po četrtem se mi je iz zavesti izgubila prihodnost. Vse se je vrtelo okrog mene, da sem pozabil na namen, zaradi katerega sem prišel. Mož je bil pripravljen poslušati, vendar sem ga videl kot razmazane barvaste ploskve, brez pomena in vse se mi je zdelo tako. Minil je čas, ne da bi se ga bil zavedal, in glava mi je omahnila v naslanjač, da sem utonil v globok spanec in sanjalo se mi je kakor še nikoli poprej. Znašel sem se v neskončno širokem parku z gosto zasajenim drevjem, zavitim v somrak, skozi gosto izprepleteno vejeve so sijale zvezde, ležal sem na griču iz jasmína, ki se je neprestano usipaval nanj, iz vodometa je nenehno pršela čista voda na mojo glavo. Bil sem skrajno spočit, radosten in srečen, slišal sem orkester ptičjega petja, žvrgolenje in gruljenje. Prevezla me je notranja harmonija s samim seboj in z vsem okoli mene, vse je bilo na svojem mestu, ni bilo odstopanja ne neskladja, ni bilo napak ne nepotrebnih besed in gibov, ves svet je bil opojno vesel...

Sanje so bile kratke, potem sem odprl oči. Zavest je udarila vame kakor pest policaja, videl sem Vanasa, kako usmiljeno me gleda, v krčmi je ostalo le še nekaj napol spečih ljudi in mož je začel:

»Globoko ste spali in najbrž ste lačni...«

Naslonil sem glavo na dlan in jo presenečen spet dvignil, pogledal sem vanjo in videl lesketajoče se vodne kaplje. Uporno sem rekel:

»Moja glava je čisto mokra...«

Mirno je odvrnil: »Da, moj prijatelj vas je skušal prebuditi...«

»Le kdo me je videl v takem stanju?«

»Ne skrbite, to je dober človek. Ali ste že slišali za šejha Zabalavija?«

Drhte sem vstal in zaklical: »Zabalavi!«

Presenečeno me je pogledal: »Da, kaj vam je?«

»Kje je?«

»Ne vem, kje je zdaj, bil je tu in odšel...«

Hotel sem steči za njim, vendar me je izčrpanost premagala, zgrudil sem se na stol in obupano zakričal:

»Prišel sem k vam z enim samim namenom, da bi ga srečal, pomagajte mi, da ga dohitim ali pošljite koga za njim...«

Poklical je prodajalca škampov in naročil, naj poišče šejha Zabalavija in ga pripelje, zatem se je obrnil k meni:

»Nisem vedel, da ste bolni, zelo mi je žal...«

Jezno sem odvrnil: »Niste mi pustili govoriti.«

»Škoda! Sedel je poleg vas in ves čas je občudoval venec jasmina, ki mu ga je podaril eden njegovih ljubiteljev, nato se vas je usmilil in začel močiti glavo, da bi se prebudili...«

Vprašal sem ga, strme v vrata, skozi katera je izginil prodajalec škampov: »Vas obišče vsak večer?«

»Z menoj je bil to noč, včeraj in predvčerajšnjim, prej pa ga ves mesec nisem videl!«

Vzdihujoče sem rekel: »Morda pride jutri...«

»Morda.«

»Pripravljen sem mu plačati, kolikor hoče.«

Vanas mi je skoraj pomilujoče rekel: »Nenavadno je, da ga ne premami nobeno plačilo, vendar vas pozdravi, če ga srečate.«

»Brez plačila?«

»Brž ko začuti, da ga ljubite.«

Prodajalec škampov je prinesel s seboj le veliko razočaranje. Ko sem si opomogel, sem, majaje se, zapustil krčmo. Na vsakem ovinku sem zaklical:

»O, Zabalavi!« Mogoče, morda... A vsi moji klici so bili zaman.

Poulični otroci so se mi posmehovali in stopil sem v prvo vozilo, ki sem ga srečal na poti. Prebedel sem v družbi Vanasa še naslednjo noč, a šejha Zabalavija ni bilo. Vanasa mi je povedal, da bo odpotoval na deželo in se ne vrne v Kairo, dokler ne proda vsega bombaža. Rekel sem si, da moram počakati in se prilagoditi potrpežljivosti. Dovolj je bilo že to, da sem se prepričal o obstoju Zabalavija in celo o njegovi pozornosti do mene, kar mi je dalo vedeti, da me je pripravljen pozdraviti, če ga srečam.

Vendar se včasih naveličam dolgotrajnega čakanja, in kadar me načenja obup, skušam odvrniti misli nanj. Koliko trpečih je še, ki ga ne poznajo, in koliko tistih, ki ga imajo za izmišljenega, in le zakaj se toliko trpinčim?

Toda ko me napadejo bolečine, znova pomislim nanj in se sprašujem, kdaj me bo nagradil s srečanjem. Za Vanasa po tem nisem nikoli več slišal in menda je celo za vselej odpotoval v tujino.

Popolnoma sem se prepričal, da moram najti šejha Zabalavija.

Da, moram ga najti...

Iz arabščine prevedla:

Mohsen Alhady in

Margit Podvornik-Alhady

Letošnji Nobelovec, Egipčan Nagib Mahfuz

MARGIT PODVORNIK-ALHADY

Nobelova nagrada za književnost je letos vendarle opozorila svet tudi na sodobno arabsko ustvarjanje s predstavitvijo prenikave in izvirne ustvarjalnosti egipčanskega pisatelja Nagiba Mahfuza.

Nezaupljivost in trdovratni predsodki do svetovno neopredeljenega, nesposobnost razsojevanja in velika jezikovna ovira (na katero se zdaj vsi soglasno sklicujejo), pa še geopolitični in drugi razlogi so sodobno arabsko književnost nenehno potiskali v temo prezrtosti in nerazumljenosti. Slovence pa, žal, tako in tako predramijo le zanesljivejše razsodbe močnejših in drznejših. Brez dvoma so k odkritju in vrednotenju sodobne arabske literature največ pripomogli Francozi, saj so dela s tega področja občuteno in neposredno odkrivali in prevajali. Prvi so tudi s kritičnim očesom opozorili na posebnosti sodobnega arabskega pesništva in proze. Tako so si prevedena dela arabske književnosti utrla pot do razsodišča stockholmskih akademikov, ki se pri pregledovanju del opirajo predvsem na francoske in nemške prevode.

Nagib Mahfuz se je rodil 11. decembra 1911. leta v stari kairski četrti. Študiral je filozofijo in zatem arabsko in svetovno književnost na kairski filozofski fakulteti, kjer je diplomiral 1934. leta. Od 1934–1971 je bil zaposlen v državni službi, najprej na Uradu za umetnost in cenzuro in kasneje kot generalni direktor in svetnik Egiptovske kinematografske družbe. Pregled ključnih del v razvoju njegove ustvarjalnosti:

- 1928/29. leta je objavil svojo prvo novelo v revialnem tisku,
- 1938. je s prvo zbirko novel, *Šepet norosti*, začel zanesljivo in samosvojo pot v arabski literarni sveti,
- leta 1945 se je s prvim romanom, *Novi Kairo*, spustil v svet romana, nato so leto za letom prihajali romani: *Han Elhalili* (1946), *Ulica Midak* (1947) in drugi,
- 1957. leta je napisal prvi roman svoje znamenite trilogije, *Bejn Alkasrejn, Kasr Ešok in Asukarija*,
- 1959. leta je izdal roman *Otroci Džebelavija*, delo je bilo prepove-